

AMELLERİN KARŞILIĞI*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahibihî ecmaîn...

l'lemû eyyühe'l-ihvân... Inne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

الأَصَابِعُ تَجْرِي مَجْرَى السِّوَاكِ إِذَا لَمْ يَكُنْ سِوَاكَ

(طس. أبو نعيم كثير بن عبد اللّ بن عمرو بن عوف المزني عن أبيه عن جده)

RE. 190/1 (El-esàbiu tecrî mecra's-sivâk, izâ lem yekün sivâk.) Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!” [Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

“—Seyyidü’s-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!” [Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

“—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!
[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Parmaklarla Dişlerin Temizlenmesi

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹

الأَصَابِعُ تَجْرِي مَجْرَى السَّوَاكِ إِذَا لَمْ يَكُنْ سِوَاكُ
(طس. أبو نعيم كثير بن عبد اللّ بن عمرو بن عوف المزني عن أبيه عن جده)

RE. 190/1 (*El-esâbiu tecrî mecra’s-sivâk, izâ lem yekün sivâk.*) (*El-esâbiu tecrî mecra’s-sivâk*) “Parmaklar da misvak yerine geçer.” Yâni, ağzını yıkıyorsun, misvağın yok o sırada, Ağzına parmağın sokup dişlerini temizlesen o da olur. (*İzâ lem yekün sivâk*) “Misvak olmadığı zaman, o şekilde de olur.” Misvak varken olmaz.

Esâbi, parmaklar demek. Hatırımda kaldığına göre; misvak ile kılınan namaz, misvaksız kılınan namazdan, 72 defa faziletlidir. Misvakın fadaili çoktur.

¹ Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.VI, s.288, no:6437; Abdullah ibn-i Amr ibn-i Avf el-Müzenî babasından, o da dedesinden.

Mecmaü’z-Zevâid, c.II, s.268, no:2577; *Kenzü’l-Ummâl*, c.IX, s.550, no:26168;

Câmiu’l-Ehâdis, c.XI, s.24, no:10166.

Fırçalar, misvak yerine kullanılmaktadır. Misvak, işte o Arabistan'dan gelen ağaçtır. Fırça, onun yerine kàim değildir. Onun fadaili ayrıdır. 15 kadar fayda bahsederler. O diş fırçalarındaki macunlarla yapılan iş başkadır. Burada ibadet kasdı var, orada temizlik kasdı var.

b. Kurban Kesmek

Hàkim Zeyd ibn-i Erkam RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²

الأَضَاحِي سُنَّةُ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ بِكُلِّ شَعْرَةٍ حَسَنَةً
وَبِكُلِّ شَعْرَةٍ مِنَ الصُّوفِ حَسَنَةً
(ك. عن زيد بن أرقم)

RE. 190/2 (*El-edâhi sünnetü ebîküm ibrâhîme, bi-küllî şearatin hasenetün, ve bi-küllî şearatin mine's-süfi hasenetün.*) *Edâhi*: Kurbanlar, kestiğimiz kurbanlar.

(*El-edâhi sünnetü ebîküm ibrâhîme*) “Kurbanlar babanız İbrâhim AS'ın sünnetidir. (*Bi-küllî şearatin hasenetün*) Her kılına sevap vardır, (*ve bi-küllî şearatin mine's-süfi hasenetün*) ve postunun her kılına bir sevap vardır.”

² İbn-i Mâce, *Sünen*, c.IX, s.281, no:3118; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.368, no:19302; Hâkim, *Müstedrek*, c.II, s.422, mo:3467; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.V, s.197, no:5075; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.261, no:18796; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.483, no:7337; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.112, no:259; Ukaylî, *Duafâ*, c.VII, s.115, no:1611; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.356; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.III, s.55; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XIV, s.94, no:3069; Zeyd ibn-i Erkam RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.101, no:12233; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XI, s.26, no:10171.

Kurbanlar bize İbrahim AS'dan sünnet olarak kalmıştır.

Kur'an-ı Kerim'de Kurban hakkında:

إِنَّا أَعْطَيْنَا كَالْكَوْثَرِ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ

(الكوثر: ۱-۲)

(*Innâ a'taynâ ke'l-kevser. Fesalli li-rabbike ve'nhar.*) “Şüphesiz biz sana Kevser'i verdik. Öyleyse Rabbin için namaz kıl ve kurban kes!” (Kevser, 108/1-2) emri vardır.

Kurban, bir Kurban Bayramı'nda kesilir, bu vacibdir. Sünnet diyenler varsa da, sünnet değil de vacib kuvvetindedir. Hali vakti olan, zekât nisabına malik olan herkes için kurban kesmek borçtur. Kadına da borçtur, çocuk varsa evde, eğer ona da, anasından babasından miras kaldıysa, onun da imkânı varsa, servet sahibiyse, onun da kesmesi vacibdir.

Bir evde yalnız baba kesmekle diğerlerinden sakıt olmaz. Her kim nisaba malikse, onların hepsinin ayrı ayrı kurbanlarını kesmeleri vacibdir. Kesilmezse üzerinde borçtur.

Kurban kestirirken ibadet niyetiyle kesilir. Allah-u Teâlâ'nın emri, Peygamberimiz'den ve diğer peygamberlerden gelen sünnet- i seniyyedir. Peygamberimiz SAS kurbanlarını kesmişlerdir. Biz de el-hamdü lillah bugün kesmekteyiz. Kurban koyundan, keçiden, deveden, sığırdan olur. Başka hayvandan olmaz.

Bir de çocuk doğduğu vakitte, yeni doğan bir çocuğa bir kurban kesilir. Buna *akîka* kurbanı denir. Çocuk ister yaşasın, ister yaşamasın. Yaşarsa ne mutlu, yaşamazsa ahirette şefaatçi olmasına vesile olur. Kurbanı kesilmeden ahirete giden çocuklar, babalarına şefaatten mahrum kalacaklar.

İsmail Hakkı-i Bursevî, *Tefsîr-i Ruhü'l-Beyân* sahibi, bunun hakkında çok uzun tafsilat vermiş. “Benim on yedi çocuğum oldu, on yedisine de kestim.” demiş. Yaşamamış çocukları. Hepsine ayrı ayrı kesmiş.

Bu kurban kesmenin çok fadâili olduğu gibi, çocuğun temiz olmasına, ahlâklı olmasına, dindar olmasına vesile olur, sebep olur derler. Onun için, Peygamber SAS de kendi akîkasını kendileri kesmişlerdir.

Yetişkin insan, “Belki babam benim için akîka kurbanı kesmediyse...” diyerek kendisi keser. “Acaba benim kurbanım kesildi mi?” Kesilmediyse yaşı yok bunun; 90 yaşına da girsen akîka kurbanı kesilmediyse, yine kesmek lazım. Ölünceye kadar her gün kesmek olur ama, ilk yedi gün içerisinde kesilirse efdaldır.

Kurban Bayramı’nda kesilen kurbanın etini yer ve yedirir. Akika kurbanını da hem yer, hem de yedirir.

Yalnız nezretmişse, “Yâ Rabbi! Benim çocuğum olursa, senin rızan için bir kurban keseceğim.” demişse bu nezir olur ki, bunu kendi aile efrâdı yiyemez. Kendi yiyemediği gibi, nafakası

kendisinin üzerine bulunan kimseler de yiyemezler.

Kurbandan başka, bir de hacda kurban keseriz: hac kurbanı! Hac kurbanı borç olan sünnet kurbanının yerine ki, burada iki türlü niyet var. İki türlü birisine *Hacc-ı Kırân*, birisine *Hacc-ı Temettû* diyorlar. Bunların ikisinde de kurban kesilir. *Hacc-ı İfrad*'da kesilmez. İstersen kesersin de, borç değildir. Bu kurbanların etini de kesenler yer, yedirir.

Fakat burada cinayet yapılmış, kabahat, eksik hac yapılmış, taş taşıyamamışsın, vaktinde ihrama girmemişsin, yahut vaktinden evvel ihramdan çıkmışsın, yahut vaktinden evvel tıraş olmuşsun... Bu gibi şeylerde terettüp eden ceza kurbanı diyorlar ki, mesela bazen Mekke'den Cidde'ye gidiyorlar. Babasının memleketi gibi gidiyor, giyimli olarak gidiyor, bu giyimli geliş yine o cezayı elzemdir ki, oraya Kâbe-i Muazzama'ya girenlerin ihram ile girmeleri lazımdır. Mekkeliler için bu makuldür, fakat bizim gibi hacılar, dışarıdan gelenler için bu kaideye riayet edip, mikat makamını, yerini ihramsız geçmemesi lazım. Bundan dolayı kesilen bu kurbanların da etlerini yiyemezler.

Mekke'de olan kusurlardan dolayı olan kurbanları burada kesip de ödeyemezsin. O mutlaka Mekke'de kesilecek ve Mekke'nin fukara halkına dağıtılacaktır. Eğer sen bunu burada öğrendiyisen; "Benim bu kadar noksanım oldu, bundan dolayı bir veya iki kurban kesmem lazım geliyor." dediysen, bunu burada

kesiyorsan olmaz. Bunun parasını hiç olmazsa oraya yollayacaksın ve emniyetli birisine diyeceksin ki:

“—Benim bu haccımdaki kusurlarımdan dolayı şu kurbanları kes, fukaraya dağıt!”

Bir kurban daha vardır ki, şeref kurbanı diyorlar. Memlekete büyükler gelirken onlara yollarda kurbanlar kesiyorlar, develer kesiyorlar, sığırlar kesiyorlar. Bu kesilen hayvanların da etleri yenmez. Kesilen hayvan ancak Allah için kesilirse onun eti yenir. Allah için kesen usta olsa, bilgili olsa da; “Yâ Rabbi! Ben senin rızan için kesiyorum.” dese o câiz fakat “Bu gelenin şerefinedir.” diyerek şeref nâmına kesilen kurbanların etleri de câiz olmaz, demişler.

Bu bizim büyük ceddimiz İbrahim AS’dan kalmış. Koyunun her bir tüyüne bir hasene demiş.

Hilkat itibariyle mahlûklar hep birbirine benzerler. Bizde ne kadar et, kemik, bağırsak, kaş, göz, ağız, burun varsa, her hayvanda tabii bunlar var.

“—Yâ Rabbi! Benim âzâm nelerden ibaretse bu koyunu senin için feda ediyorum. Binâen aleyh, onun her âzâsına mukabil benim azalarımı da cehennemden âzad eyle yâ Rab!!” diye keser ve kestikten sonra da fukaraya dağıtır. Bunda çok fadail vardır.

İnsanlar bugün çok çeşitlidirler. Bu çeşitli insanların çeşitli gözleri vardır. Bu gözler, insanları yer bitirir, bu muhakkaktır. Birçok hayvanın ölmesi ve tençereye girmesine, birçok

insanında ölüp mezara girmesine bu gözler vesile olur. Bu gözlerde öyle acı gözler vardır ki Allah şerhlerinden muhafaza eylesin, kendisini belki bilir belki bilmez. Onun için Kur'an'da bunlara karşı tedbirler âyetlerle bildirilmiş. Bu gözlerden muhafaza için hiç olmazsa hatta imkân varsa her hafta, her ay; hiç olmazsa mümkün olduğu kadar mübarek günlerde birer kurbanı sıhhat sağlığı nâmına, malı nâmına, her şeyi nâmına feda edip fukarâyâ yedirmesi çok âlâ ve efdal olur.

Çünkü İsmail Hakkı Bursevî Hazretleri:

“—Bir insan yemek yerken, onun etrafında o yemeği gören insanlara, yediği yemekten tattırmazsa, onları çağırıp sofrasına oturtmazsa, bu yemeğe öyle bir zehir isabet eder ki, bu zehrin şifası bulunmaz.” diyor.

Öyle dertler hâsıl olur ki insanda, ne doktor para eder, ne hoca para eder! Onu da verir olmaz, bunu da verir olmaz, nereye gitse olmaz. Sebebi, o göz ağısı onun içerisine girmiştir, ondan gelecek felaket çok acıdır. Bunu önleyecek şeyler hayırlardır. Hayırlarla bunlar mümkün mertebe önlenebilir.

Halbuki bugün herkes etrafını çok iyi biliyor. Kimin nesi var, gerçekten senden daha iyi bilenler oluyor. Bugünkü kıyametler de hep bundan kopmuyor mu? Herkes biliyor ne olduğunu, bu bilgiden dolayı bir sürü kıyametler kopuyor. Niçin?

Gözleri var demek. Bu gözlerin oluşu bu kıyametleri koparıyor. Müslümanlıkta eskiden bunlar yok idi. Müslümanlıkta herkes kanaatkâr, herkes hakkına razı idi. Onun için kimse kimsenin ne varlığına karışır ne kesesine karışırdı. Herkes “Allah’a çok şükür der.” soğan ekmek yer, kimsenin işine karışmazdı.

Ama bugün öyle değil. Onun için bugün hayrı hasenât ne kadar çok yapılırsa, o kadar çok faydalar olur.

Mesela birçok yerde Kur’an kursları var. Bunlar hep zuafâ ve fukarâ çocuklardır. Biliyorsunuz ki bizim zenginlerimiz çocuklarını Kur’an kurslarına ve din tahsillerine vermiyorlar. Verseler de çocuklar gitmiyorlar. Köylü dediğimiz Anadolu’dan gelen yavrular olmasa, emin olunuz ne mihraplarda namaz kıldırarak, ne hutbelerde hatiplik yapacak, ne de kürsülerde vaaz edecek insan bulamayız. Allah razı olsun ki o Anadolu çocukları geliyorlar, aç, susuz. İşte görüyorsunuz, şurada 5-6 tanesi yatıyor, hiç hâlini soranımız yok. Orada ne yiyorlar, ne içiyorlar, nasıl yatıyorlar; Allah biliyor. Bazen aç, bazen de tokurlar.

“—Niçin?”

Kimsenin aklının işi değil; herkes evinde tatlı tuzlu nesi varsa yer. Onu kaç seneden beri söylerim... Şimdi yıkıldı ama bakalım nasıl yapılacak. Yıkması kolay da yapması nasıl olacak? İstanbul’u ayağa kaldıracak!

“—Ne olacak?”

“—İskenderpaşa’da bir kurs yapacağız!”

Halbuki bunu bir kişi de yapar, ne olacak? Koca koca apartmanlar yapıyor da insan, buraya mesela iki tane oda mı yapamayacak. Ama kimsenin işine gelmiyor, herkes kaçamak yapıyor. Allah kusurlarımızı affetsin...

Onun için bu kurbanların kesilmesinde çok fazilet vardır. İnsanın başına başkaları tarafından gelecek ahları, gözleri, nazarları önler. Bunun içindir ki kaç zamandan beri söyleriz; “Müslümanlık kardeşliktir.” derler.

Nasıl Müslümanlık kardeşlik? Böyle kardeşlik olur mu? Kardeş kardeşi tanımaz mı? Bir kere tanıması lazım. Tanımayınca demek ki kardeşlikle ilgisi yok. Kardeş yardım etmez mi? Etmesi lazım. Etmiyoruz. Neden? Kardeşlik yok. Kardeş kardeşin zaruretli olduğunu görür de elinden tutmaz mı? Elbette tutar. Ama biz yapmıyoruz. Demek ki kardeşlikle ilgimiz yok.

Kardeşlikle ilgisi olmayanın Müslümanlıkla ilgisi yok demektir. Müslümanlık kardeşliği emreder. Kardeşlik nisbetinde Müslümanlık kuvvetlidir. Kardeşlik zaafiyeti kadar da Müslümanlık zayıftır. Onun için Allah hepimizi affetsin...

Bu gibi hayırları ne kadar çok yapabilirsek, o kadar çok rahat ederiz. Ömrümüz de rahat geçer, ahiretimiz de rahat olur. Bu fukarânın duasını sen boşa sanma!

Bizim Bursa’da bir ahbabımız vardı.

“—Ben hasta oldum mu, kat’iyyen doktora gitmem!” derdi.

Kızılay'ın içerisinde okuyan çocuklar varmış. Ondan dinlediğimi söylüyorum: “Oraya giderim, yardım olarak oraya bir miktar para yatırırım, o hastalık benden gider. Ben bunu senelerden beri tecrübe ettim. Kat’iyyen doktora gitmem. Sıkıntım varsa bile giderim, o müesseselere bir yardım yaparım, bakarım; o hastalık benden gitmiş.” derdi. Aradaki esrarı anlamaya pek aklımız yetmez.

Bunun için hayırlardan insan kaçmamalı. Ama hayırların en güzeli de kardeşlik hayrıdır. İnsanlar birbirini tanımadıkça, birbirleriyle kardeş olamadıkça, bu hayırları yapamaz. Hayırları insana yaptıran, kardeşlikteki ilginin kuvvetidir.

Hayâ ve mürüvvet! Hayâ ile mürüvvet, insanı amel-i sâlihe zorlayan bir kuvvettir. Hayâ içeride bir kuvvettir ki, insanı iyi işlere sürükler, sevk eder ve kötü işlere de engel olur. Buna hayâ derler.

Ama bir de bu hayânın bir nevî daha var. Mesela kendisi çapkın adam... Başka bir çapkın adam gelmiş, ailesine yahut kızına bir taarruz yapmış. O da kızmış, vuruyor kırıyor, dövüyor.

Buna gayret demezler. Bu gayretten, hayâdan ileri gelmiyor. Bunu cahiliye icabı yapıyor. Çünkü Allah rızası için olsaydı kendisi de yapmayacaktı. Madem kendisi yapıyor, demek ki dinî gayesi yok. Bu sefer o adama haksız yere vuruyor, öldürüyor.

Niçin?

Cahiliye gayreti ile yapıyor demektir. Onun için kıymeti yoktur, ahirette mes'uldür.

Koyunları kestiğimiz vakitte o koyunun âzâsı nelerden ibaretse; “Yâ Rabbi! Beni de cehennemden onların dolayısıyla âzat eyle!” der. “*Bismi'llâhi allahu ekber!*” der keser.

İkinci bir şey daha var: Bismi'llâh'sız kesilen hayvan da yenmez. Kasden *Bismi'llâh* demeden kesilen hayvan da yenmez.

Ölmüş hayvan da yenmez. Bunlar İslâm da bilinmesi lazım olan şeyler. Hatta derler ki:

“—Avcı ava gittiği vakitte, silahını uzatıp atarken *Bismi'llâh* demezse, onun vurduğu av da câiz değildir.”

“—Denizde balıkçı ağını atarken, *Bismi'llâh* deyip atmadıysa, tuttuğu av da câiz değildir.” derler.

Bereket İmâm-ı Şâfiî'ye, o câizdir, demiş.

c. Mirasçığı Zarara Uğratmak

İbn-i Cerîr, İbn-i Ebî Hâtim ve Beyhakî Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:

الْإِضْرَارُ فِي الْوَصِيَّةِ مِنَ الْكَبَائِرِ

(ابن جرير، وابن أبي حاتم، ق. عن ابن عباس)

RE. 190/3 (*El-idrâru fi'l-vasıyyeti mine'l-kebâiri*)

(*El-idrâru fi'l-vasıyyeti*) “Vasiyette, mirasçıları zarara uğratmak, (*mine'l-kebâiri*) kebairdendir. Yâni büyük günahlar- dandır.”

Her müslümanın vasiyeti cebinde bulunacak yahut yastığının altında bulunacak. Üç gün bir yerde misafir de olsak orada bir vasiyetnâmemiz bulunması lazım. Çünkü hayat denilen şey elimizde değildir. Ne zaman intikal olacak, irtihal olunacak; kimse bilmez. Onun için alacağını, vereceğini bildirmeli! Kendisinin de mü'min olduğunu, ehl-i imandan olduğunu bildirip, insanlara;

“—Siz şahit olun, ben Allah'ın birliğine Peygamber SAS'in Allah'ın Rasûlü olduğuna, kitabına ve sâir amentü icaplarına iman etmiş bir mü'minim!” diyerek etrafındakileri de şahit tutmalıdır.

Söylemelidir ki, yarın ahirette gördüğünde onlar da ona şahitlik edebilsin. Öldükten sonra musalla taşında; “Nasıl biliyorsunuz? İyi biliyor musunuz?” diye sorarlar. Onun da faydası vardır ama, asıl fayda ölmezden evvel etrafındaki insanlara kendisinin mü'min-i muvahhid olduğunu duyurmasıdır.

Burada bir vasiyet edeceğiz. Vasiyet: “İşte sana şu kadar, buna bu kadar. Cami yaptırın, çeşme yaptırın, yol yaptırın...” Parasından veriyor.

Mirasta vasiyette üçte bir hakkı var. Mesela 300 bin lirası varsa, hükmü ancak 100 bin lirasına geçer. 200 bin lirasına hükmü geçmez. O, mirasçının hakkıdır. Ona elleşemezsin. “Şunu

yapın bunu yapın...” diyerek ancak 100 bin lirası için bir vasiyet yapabilirsin Tutarlar-tutmazlar, o ayrı mesele.

Fakat evlatlar arasında birisini daha çok seviyor, birisini de pek sevmiyor. Çoğunu sevdiğine verip de azını sevmediğine bırakmak bu istidrardır, mirasçıya zarar vermektir. Mirasçıya zarar vermek kebâirdendir.

Bazen de mirasçıma kalmasın diye dışarıdan bir adam arıyor, sevdiği bir adam buluyor. “Malımı sana bağışladım!” diyor, tapusunu da veriyor. Mirasçı öldüğü vakitte eline bir şey geçmiyor. Bu da kebâirdendir.

Yalnız şu kadar var ki; “Malların devrinde eğer yetişen nesil Allah ve Peygamber tanımayan bir nesilse, mirası onlara bırakmaktansa, bir hayırlı müesseseye bırakmak daha evlâdır.” demişler.

Buna mukabil “Şimdi vasiyete ihtiyaç da yoktur.” demişler. Çünkü Allah-u Teâlâ Kur’ân-ı Azîmüşşân’da mirası kendisi taksim etmiştir. Kime ne düşeceği burada ayrılmıştır. Onu müftüler pekâlâ bilirler. Binâen aleyh, “Sana şu kadar sana bu kadar bölüyorum...” demek fazladan bir şeydir. Sen bırak burasını, borcun varsa bildir. Alacağın varsa affet. Bundan sonra başka bir şeylerin varsa söyle, kendinin de İslâm olduğunu duyur; bu sana kâfi!

d. Allah Katında Ameller Yedi Çeşittir

Hakîm-i Tirmizî ve Taberânî, Abdullah ibn-i

Ömer RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³

الأَعْمَالُ عِنْدَ اللَّهِ سَبْعَةٌ عَمَلَانِ مُوجِبَانِ وَعَمَلَانِ
أَمْثَالُهُمَا وَعَمَلٌ بِعَشْرَةِ أَمْثَالِهِ وَعَمَلٌ بِسَبْعِمِائَةٍ
وَعَمَلٌ لَا يَعْلَمُ ثَوَابَ عَامِلِهِ إِلَّا اللَّهُ فَأَمَّا الْمُوجِبَانِ
فَمَنْ لَقِيَ اللَّهَ يَعْبُدُهُ مُخْلِصًا لَا يُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا
وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ وَمَنْ لَقِيَ اللَّهَ قَدْ أَشْرَكَ بِهِ
وَجَبَتْ لَهُ النَّارُ؛ وَمَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً جُزِيَ بِمِثْلِهَا
وَمَنْ هَمَّ بِحَسَنَةٍ جُزِيَ بِمِثْلِهَا وَمَنْ عَمِلَ حَسَنَةً
جُزِيَ عَشْرًا وَمَنْ أَنْفَقَ مَالَهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ضِعْفَتْ
لَهُ نَفَقَتُهُ الدَّرْهَمُ بِسَبْعِمِائَةٍ، وَالدِّينَارُ بِسَبْعِمِائَةٍ
دِينَارًا، وَالصِّيَامُ لِلَّهِ تَعَالَى لَا يَعْلَمُ ثَوَابَ عَامِلِهِ إِلَّا
اللَّهُ

(الحكيم، طس. عن ابن عمر)

RE. 190/4 (El-a'mâlü inda'llâhi seb'atün:
Amelâni mûcibâni, ve amelâni emsâlühümâ,
ve amalün bi-aşereti emsâlihî, ve amelün bi-
seb'imietin, ve amelün lâ ya'lemü sevâbe
àmilihî illa'llâhu; feemme'l-mûcibâni, femen

³ Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.265, no:865; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.422, no:5090; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.III, s.110; Abdullah ibn- i Ömer RA'dan.

lakıya'llàhe ya'büdühû muhlisan, lâ yüşrikü bihî şey'en, vecebet lehü'l-cennetü; ve men lakıya'llàhe kad eşreke bihî, vecebet lehü'n-nâru; ve men amile seyyieten cüziye bi-mislihâ, ve men hemme bi-hasenetin cüziye bi-mislihâ, ve men amile haseneten cüziye aşren; ve men enfeka mâlehû fî sebîli'llâhi du'ifet lehü nafakatühû; ed-dirhemü bi-seb'imietin, ve'd-dînâru bi-seb'imieti dinârun, ve's-sıyâmü li'llâhi teâlâ, lâ ya'lemü sevâbe âmilihî illa'llâhu.)

(El-a'mâlü inda'llâhi seb'atün) “İnd-i ilâhiyede ameller yedi çeşittir, yedi kısım üzerinedir. *(Amelâni mûcibâni)* İkisidir ki bunlar mûcibân dediği ya cenneti icap ettirirler yahut cehennemini icap ettirirler.”

(Ve amelâni bi-emsâlihimâ) “İki amel daha vardır ki bunlar da misli mislinedir. *(Amelün bi-aşereti emsâlihi)* “Bir amel daha vardır ki on misli artar. *(Ve amelün bi-seb'imietin)* Bir amel vardır ki yedi yüze kadar artar. *(Ve amelün lâ ya'lemü sevâbe âmilihî illa'llâhu)* Bir amel daha vardır ki, ancak onun sevabını Allah bilir.” Birisi ancak misli misline, birisi on misli, birisi yedi yüz misli, birisinin sevabını Allah'tan başka bilen olmaz.

(Feemme'l-mûcibâni) Şu iki mûcibâta gelince:

(Ve men lakıya'llàhe ya'büdühû muhlisan) “Kim ki Allah-u Teâlâ'ya kulluğunu, Allah'a olan kulluk vazifesini ihlâs ile yapıyor.”

Kandırmak için, riyakârlık için bir şeytanlık için değil, sırf Allah için, hem de ihlâs ile kulluğunu yapıyor. (*Lâ yüşrikü bihî şey'en*) Bununla beraber şirk de koşmuyor. (*Vecebet lehü'l-cenneh*. “Şirk olmadan ihlâs ile Allah’a ibadet eden adama cennet vacib.”)

(*Ve men lakıya'llàhe kad eşreke bihî*) “Bir kimse de, Allah’a şirk koşarak mülaki olur ise, (*vecebet lehü'n-nâr*) ona da cehennem vacib olur.”

İkisi vacib de birisi cennet, birisi cehennem!

Şirk meseleleri de uzun derstir!

(*Ve men amile seyyieten*) “Bir insan bir günah işlerse; (*cüziye bi-mislihâ*) bir günaha bir günah yazılır. İyilik yaparsa bire on; günah işlerse bire bir yazılır.

(*Ve men hemme haseneten cüziye bi-mislihâ*) “Bir hayır edeyim dedi, içinden niyet etti, fakat hayrı yapamadı. Niyetiyle yine ona bir sevap yazılır. (*Ve men amile haseneten, cüziye aşran*) Eğer o niyet ettiği hayrı yapabilirse, on sevap alır.”

(*Ve men enfeka mâlühu fî sebîl'illâh*) “Bir kimse malını Allah yolunda infak ederse, Allah rızası için cihada ve cihadın nevîleri çoktur, onlardan birisine verirse, onun verdiği için 700 katı sevap verilir. (*Ve'd-dinâru bi-seb'imieti dinârin*) Bir dinara 700 dinar verilir, sevabı arttırılır.”

(*Ve's-sıyâmu li'llâhi teâlâ, lâ ya'lemu sevâbe âmilihi illa'llâhu*) “Eğer Allah rızası için oruç

tuttuysa, bu tuttuğu oruç ister Ramazan'da, ister Ramazan'ın dışında olsun, bunun sevabını Allah'tan başka kimse bilmez. İnsanların takdire güçleri yetmez.”

Allah hayırları cümlemize nasib etsin....

e. Güzel Geçim, Güzel Soru

Kudâî, Taberânî ve İbn-i Asâkir, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴

الإِقْتِصَادُ فِي النَّفَقَةِ نِصْفُ الْمَعِيشَةِ وَالتَّوَدُّدُ إِلَى
النَّاسِ نِصْفُ الْعَقْلِ وَحُسْنُ السُّؤَالِ نِصْفُ الْعِلْمِ
(القضاعى، والعسكرى فى الأمثال، طس. كر. وابن النجار عن ابن عمر)

RE. 190/5 (*El-iktisâdü fi'n-nafakati nisfu'l-maîşeti, ve't-teveddûdü ile'n-nâsi nisfü'l-akli, ve hüsnü's-süâli nisfü'l-ilmî.*)

(*El-iktisâdü fi'n-nafakati nisfu'l-maîşeti*) “Nafaka için harcamada itidal, geçimin yarısıdır. (*Ve't-teveddûdü ile'n-nâsi nisfü'l-akli*) Halk ile muhabbetli geçinmek, aklın yarısıdır. (*Ve hüsnü's-süâli nisfü'l-ilmî*) Güzel soru sormak da ilmin yarısıdır.”

⁴ Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.25, no:6744; Beyhakî, *Suabü'l-İman*,

c.V, s.254, no:6568; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.453, no:936; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.395, no:727; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LVII, s.179; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXIX, s.220; Hatîb-i Bağdâdî, *el-Fakih ve'l-Mütefakkih*, c.II, s.269, no:691; Taberânî, *Mekârim-i Ahlâk*, c.I, s.172, no:140; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.49, no:5434; Câmîü'l-Ehâdis, c.XI, s.32, no:10176.

El-iktisâd, orta gidiş.

Zenginlikte de fakirlikte de orta hâlli olan, orta yürüyüşte olan. İnsan çok buldum diyerek çok yerse, mes'uldür. Çok da olsa serveti, yine iktisattan ayrılmayacak.

(El-iktisâdü fi'n-nafakati nisfu'l-maî'şeti)
“Nafakada iktisat kazancın yarısını temin eder. Masrafı yarı yarıya önler.” Mesela bir insan 10 lirayla geçiniyorsa iktisat sayesinde 5 liraya da geçinir.

(Ve't-teveddüdü ile'n-nâsi nisfü'l-akli)
“İnsanlarla güzel geçinmek, bir kimsenin kendini insanlara sevdirmesi, insanların da onu sevmesi; aklının yarısıdır.”

Bütün akıl değil de, insanın başkalarını sevmesi, başkalarının da onu sevmesi, aklının yarısına delalet eder. Kendini sevdireyor.

İnsanlar hayrı severler. Hayır yapan insanlara karşı içlerinden bir muhabbet, bir sevgi doğar. Hayırlardan uzak olan insanları da insan sevmez. Cibilliyet iktizası! Cibilliyet-i insâniye hayır yapan insanları sever, hayırdan uzak kalan insanları sevmez. Cimri tabir ederiz biz, insanları bu cimrileri sevmez.

Demek ki, insanlara kendisini sevdirebilmek için insanların en evvel yapacakları şey, hayır ve hasenâtlarının bol olmasıdır. Bu hayır hasenatın bolluğu dolayısıyla insanlar onu severler. Cimri olursa insanlar sevmez. Bu sevdirmek aklın yarısına delalet eder, buyurmuş.

(*Ve hüsnü's-süâli nisfü'l-ilmî*) “Bir de mesele-i dîniyyeden, herhangi bir meseleden soruyorsunuz ama güzel bir sual ile... Karşındakini tecrübe etmek için, karşındakini aldatmak için, karşıdakinin değerini anlamak için değil de, bilmediğin bir şeyi öğrenmek için soruyorsun. Bu da ilmin yarısıdır.”

Çünkü senelerce okumakla kitaplar bitmiyor. Bunların hepsini okuyayım da bulayım dersin, işin içinden çıkamazsın. İyisi mi bilene sordun mu, bir dakikada iki dakikada hallolur mesele... Bu da ilmin yarısıdır, demişlerdir. Onun için daima insan sorucu olmalı, öğrenci olmalı...

f. İktisat Geçimin Yarısıdır

Hatîb-i Bağdâdî, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmiştir. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵

الْإِقْتِصَادُ نِصْفُ الْعَيْشِ وَحُسْنُ الْخُلُقِ نِصْفُ الدِّينِ
(العسكري، خط. عن أنس)

RE. 190/6 (*El-iktisâdü nisfu'l-ayşî, ve hüsnü'l-hulukı nisfü'd- dîn.*)

(*El-iktisâdü nisfu'l-ayşî*) “İktisat geçimin yarısıdır. (*Ve hüsnü'l-hulukı nisfü'd-dîn*) Güzel ahlak da dinin yarısıdır.”

Ayş, hayat demek.

⁵ Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.122, no:420; Hatib-i Bağdadi, *Tarih-i Bağdad*, c.XII, s.11, no:6370; Enes ibn-i Malik RA'dan.

Hayatın yarısını iktisat temin eder. İktisada insanların zengin de olsa alışması lazım! Çünkü dünyanın bin bir türlü hali var. Bugün bakarsın zenginsin; yarın Allah esirgesin bir kaza olur, bir felâket olur, sen de düşersin bir fakirliğe... İktisat hâline alışmamışsan, düştüğün vakit o zaman sıkılırsın, bunalırsın.

“—Ama Allah kerîm derim...”

Öyle iş yok. İnsan, Peygamber SAS’ın dediğinin dışına çıkmamalı. Peygamberimiz bu yolu gösteriyor bize. Daima iktisat ile hareket et. Artırıyorsan ver fakir fukarâya, ver hayır cemiyetlerine, ver zuafâyâ...

İslâmiyet güzel ahlâktan ibaret, denmiştir. Burada da, “Güzel ahlâk dinin yarısıdır.” buyrulmuş.

Yarısı ibadet, yarısı da demek güzel ahlâk ile temin olunuyor. Yarısı ahlâk, yarısı da ibâdât ü taat oluyor. İbâdât ü taat var, ahlâk yok ise yarım dır o... Yarım adam nasıl işe yaramazsa, yarım din de hiçbir işe yaramaz. Onun için;

“—Yarım doktor candan eder, yarım hoca dinden eder.” demişler.

g.Büyük Ağabey Baba Gibidir

İbn-i Adiy, Taberânî ve Beyhakî, Ganîm ibn-i Küseyr ibn-i Küleyb babasından, o da dedesinden rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶

الْأَكْبَرُ مِنَ الْإِخْوَةِ بِمَنْزِلَةِ الْأَبِ

(عد. طب. هب. عن غنيم بن كثير بن كليب عن أبيه عن جده)

RE. 190/7 (*El-ekberu mine'l-ihveti, bi-menzileti'l-eb.*)

(*El-ekberu mine'l-ihveti*) “Kardeşlerin en büyüğü, (*bi- menzileti'l-eb*) baba yerindedir.”

Bir ailede üç beş tane kardeş var. Büyük kardeş baba mesabesindedir. Büyük kardeş söz dinleme noktasından, kardeşlerinin üzerinde hâkim olma bakımından baba gibidir.”

Babayı dinlemek evlatların nasıl vazifesiye, büyük abi denen büyük kardeşi de dinlemek kardeşlerin vazifesidir. Bu yalnız mirasta değil, nikâhta değil. Ya bu dünya işleri konusunda büyük abiyi dinlemek kardeşlik vazifesinin gereğidir.

Onun için, kardeşliği bize tarif ederken de diyorlar ki:

“—Kardeş sana muvafakat gösteren adamdır.”

Bu selâm üzerine yine durmak lâzım! En basit olan şey, para pul istemeyen bir şey selâmdır,

⁶ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.200, no:450; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.21+0, no:7930; İbn-i Kâni', *Mu'cemü's-Sahabe*, c.V, s.427, no:1474; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.272, no:13438; İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstiâb*, c.I, s.412; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.241; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXIV, s.217, no:4995; Ganîm ibn-i Küseyr ibn-i Küleyb el-Cühenî babasından, o da dedesinden.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.466, no:45472; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XI, s.30, no:10178.

değil mi ya? Bu selâmı bile birbirimize vermekten kıskanırsak... Para verirken hadi cimrilik var, kıyamıyorsun paraya; selâmın nesi var, dilinle söyleyeceksin? Ona da kıyamazsan, bu müslümanlıktaki kardeşlik nasıl olacak?

Selâmın da çeşitliliği var: Şöyle yüzüne bir başını sallasan bu da kâfi ama insan bunu da yapmaz. Hadi dilinle söylemiyorsun ama bir güler yüzle “Uğurlar olsun efendim.” dese, “Nasılsınız efendim?” dese kâfi. Allah cümlemizi affetsin...

Bu belâ büyük memleketlere yeter. Halbuki Müslümanlık denince, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷

المُسلِمُ أَخُو المُسلِمِ لَا يَظلمُهُ وَلَا يَخذُلُهُ وَلَا
يَحقرُهُ

(م.حم.ق.هب. عن أبي هريرة)

(*El-müslimü ehu'l-müslim*) “Müslüman müslümanın kardeşidir. (*Lâ yazlimuhû*) Müslüman, müslüman kardeşine kat'iyen zulmetmez. (*Ve lâ yahzülühû*) Onu terk de edemez. (*Ve lâ yahkiruhû*) Hiçbir surette onu tahkir de edemez.”

⁷ Müslim, *Sahîh*, c.XII, s.426, no:4650; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.277, no:7713; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.92, no:11276; Beyhakî, *Şuabü'l-İmân*, c.V, s.280, no:6660; Beyhakî, *Âdâb*, c.I, s.148, no:120; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.463, no:8778; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.420, no:1442; Ebü Hüreyre RA'dan.

Câmiü'l-Ehâdis, c.XVI, s.55, no:16193; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.378, no:3158.

Zulüm nedir? Zulüm, adaletin karşılığı, haksızlık yapılması.

Müslüman, kardeşine haksızlık yapmaz. Haksızlığın en büyüğü, bir kardeşine selâm bile vermemektir. Bundan daha büyük haksızlık olur mu? Seni adam yerine saymıyor demektir. Halbuki Müslümanlar yekvücut diyorlar, bütün müslüman bir vücut gibi nasıl olur?

Müslümanlar bir vücut gibi olunca, bir bina gibi olunca birbirlerini tutması lazım.

“—Ama ben zenginim...” Olabilir.

“—Ama ben çok büyük adamım...”

Olabilir. Kardeşten başka bir şey değilsin yine! Alt tarafı yine kardeş. Şu binayı kaç çeşit şey yapmış. Demiri var, çimentosu var, çakılı var, sıvası var... Hepsinin işçisi ayrı. Fakat hepsi şu binanın vücuda gelmesine çalışan bir cemaattir. Hepsi öyle. Binâen aleyh İslâmiyet’te çalışan çeşitli insanlardır. Ama bu İslâmiyet’te hepsi memurdurlar. Bu memuriyet vazifesi binadakine hiç benzemez. Aç dururken senin tok olarak yatmaklığın en büyük haksızlıktır. Allah sana böyle bir servet vermişken, sen bu servetin altında ye, yat; yanı başındaki senin müslüman kardeşin inlesin! Ondan sonra da sen de ki:

“—Ben iyi müslümanım!”

Olur mu bu? Heyhat! Allah bizi affetsin.

Müslüman müslüman kardeşine kat’iyyen zulmetmez. Hiç hakaret etmez. Hiçbir

müslüman, müslüman kardeşini başına musibet geldiğinde kendi haline bırakıvermez.”

“—Eh, ne yapalım, geldiyse başına musibet, çeksin başına geleni...” Müslüman bunu demez.

Kendisi böyle bir musibete düştüğü vakitte, nasıl etraftan imdat gelmesini dört gözle bekler. Müslümanın da böyle gözünü açıp kardeşinin imdadına koşması lazım. Yoksa gözlerini yummuş, neyime lazımlıkla gidiyorsa, onun müslümanlıkla alâkası o kadardır!

Hiçbir müslüman bir müslümanı kat’iyyen tahkir edemez.”

“—Ama çok fakir adam, çok budala adam, çok ahmak bir adam, serseri bir adam...”

Ne olursa olsun, yaratan Allah! Dinde kardeşindir, İslâmiyet’te kardeşindir. Ya seni Allah öyle aptal yaratsaydı ne yapardın? Elinden ne gelirdi? İşte gözsüz, işte kulaksız, işte elsiz ayaksız neler geliyor dünyaya! Onların yerini kim doldurabiliyor?

Onu Allah öyle yaratmış; sen de ondan ders alarsın, ibret alarsın. Müslümanlıkta yardımın ne demek olduğunu bilesin de sen de onun sevabını alarsın.

Cenâb-ı Hakk’ın çeşitli işleri var, hikmetinden sual olunmaz. Hepimizi zengin yaratabilirdi. Hepimizi bilgin yaratabilirdi. Hepimizi kuvvetli yaratabilirdi. Hepimizi kardeş de yaratabilirdi, dünyada hiç kavga gürültü olmazdı. Ama Allah-u

Teâlâ'nın çeşitli hikmetleri vardır, aklımız ermez. Onun hiç günah işlemeyen melekleri dolu... Hiç günah işlemezler.

لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ

(التحریم: ٦)

(*Lâ ya'sûna'llàhe mâ emerehüm ve yef'alûne mâ yü'merûn*) [Kendilerine emredilene isyan etmeyen ve emredilene yapan

melekler vardır.] (Tahrîm, 66/6) Ne ile emrolunduysa onu yaparlar. Kat'iyen kabahat, kusur, günah, isyan bilmezler.

Bizi de böyle yaratmış. Mücadele dünyası! Hayattan ölünceye kadar herkes mücadele edecek. Nefsiyle, etrafıyla uğraşacak. Bu uğraşma nisbetinde ahiret kazancı olacak. Şehid olursa, şehidlik mertebesi verilecek.

Dün ufacık bir çocuk geldi, çocuğun adı İskender!

“—Gel çocuğum sen camimize!” diye ben de çocuğu davet ettim, İskenderpaşa camisinde okusun. Dün camideydi daha 5. sınıfı okuyan bir çocuk. demiş ki anasına:

“—Ben tayyareci olacağım anne!”

“—Oğlum tayyarecilik zor şey, ne yapıyorsun? Bak kazası filan da çok...”

“—Ne olur? Ölürsem şehid olurum, ahirette buluşuruz anne!” demiş.

Daha 10-12 yaşlarında bir çocuk. “Şehid olursam daha iyi, ahirette buluşuruz!” diyor. Ufacık bir çocuğun akidesi çok hoşuma gitti.

Şehid olunursa büyük mazhariyetler var. Onun için eskiden dedelerimiz şehadetten hiç korkmamışlar, harpte can vermişler. “Harp olsun da gidelim şehid olalım!” diyerek öyle gitmişler.

Allah bizi de affetsin... Bizi de hiç olmazsa onların mücahedesinin yüzde biri nisbetinde bedenen; bedenen yapamazsak hiç olmazsa malen cihad edenlerden eylesin...

Hatta bu benim çok hoşuma gider: Hendek muharebesinde bir gâvur ata binmiş. 90 yaşındaymış gâvur. Yaşını oraya yazmışlar.

90 yaşındaki o gâvur atına hendeği atlatmış. Mücahede her millette var.

Binâen aleyh müslümana yaş vs. olmaz. O 45 yaşında, 50 yaşında; bunlar devlet işi...

Eskiden bilirsiniz gönüllü ordular vardı. Burada yaş mevzubahis değil. Gençler ve daha askerlikten yeni gelmiş insanlar atlarını alırlar, binerler üzerlerine, paralarını ceplerine koyarlar, sırf şehid olmak için, cihad sevabını almak için gönüllü askere giderlerdi.

Bugün onların yerine hiçbir şey yok. Allah esirgesin, şimdi kanunlar olmasa, “Hadi gelin askere çocuklar!” deseler, kaç kişigider bugün askerliğe? Şimdi askere gidiyoruz ama kanunda cezalar var. Bu cezalardan korkarak

gidiyoruz, başka! Ama bu içeriden imanla olursa, sevabı kat kat olur.

h.Zenginlerin Derecesi Düşük Olacak

İbn-i Mâce, İbn-i Hibbân, Ziyâü'l-Makdîsî, Ebû Zerri'l-Gıfârî RA'dan; Hatîb-i Bağdâdî Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁸

الْأَكْثَرُونَ هُمُ الْأَسْفَلُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا مَنْ قَالَ
بِالْمَالِ هَكَذَا وَهَكَذَا وَكَسَبَهُ مِنْ طَيِّبٍ

(ه. حب. ض. عن أبي ذر؛ خط. عن ابن عباس)

RE. 190/8 (*El-ekserûne hümü'l-esfelûne yevme'l-kıyâmeti, illâ men kâle bi'l-mâli: Hâkezâ, hâkezâ, ve kesbühû min tayyibin.*)

(*El-ekserûne hümü'l-esfelûne yevme'l-kıyâmeti*) “Malı, paraları çok olanlar, kıyamet gününde derecesi düşük olanlardır. (*İllâ men kâle bi'l-mâli: Hâkezâ, hâkezâ*) Yalnız sağa da vermiş, sola da vermiş, (*ve kesbühû min tayyibin*) ve güzelce de kazanmış olanlar müstesna.”

⁸ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.159, no:4120; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.157, no:21437; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.123, no:3331; Ebû Zerri'l- Gıfârî RA'dan.

Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VII, s.264, no:3747; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.353, no:16023; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XI, s.31, no:10179.

Malları çok olan, serveti çok olan, parası çok olanlar en aşağı gideceklerdir. Derece cihetinden, sevap cihetinden en aşağı olanlar servet sahipleridir. İşte bu kadar!

Bugün çok hoşuma gitti: Fatih Camii'nde hafız-ı kurraları görünce gözümün yaşları gayr-i ihtiyarî aktı. Bir hayırsever burada bir apartmanın altına bir yer açmış; hem yediriyor, hem giydiriyor, hem okutuyor. Büyük bir mükâfat kazanıyor. Yirmi küsur çocuk orada icazetlerini aldılar.

Bunu yapabilecek bugün ne kadar kimseler var! Ama hiç onların umurunda eğil... Kurslar sağdan soldan, şundan bundan para toplayarak, orada çocuk okutacağız diye uğraşıyorlar.

Bu servet sahipleri mal sahipleri en aşağı derecededirler. Burada itibarları çoktur yüksektirler; selâmsız yanına varamazsınız, onlara lazım olan saygıyı hürmeti göstermezsiniz, rahatsız olursunuz. Ama yevm-i kıyâmette en aşağı duruma düşecek olan onlardır. O gün onlar yalvaracaklar.

Ancak şunlar müstesnadır. Sağına soluna servetinden durmadan dağıtıyor, Fukarâyâ, muhtaçlara, verilmesi gereken hayır yerlerine veriyor “Ben ona verdim ya, daha ne olacak...” demiyor. Mütemadiyen veriyor.

Çünkü bazen diyorlar ki:

“—Ben zekâtımı verdim efendim. Artık gelme, benden bir şey isteme!” diyor.

Halbuki bunu kitaplar mürüvvetsizlik sayar. Zekât, namaz gibi borçtur. Bunu vermekle mükellefsin, mecbursun. Bu senin için medâr-ı iftihâr olamaz. Medâr-ı iftihâr; fazladan verdiklerin olacak.

Namaz da öyledir. Farz namazlar borcumuzdur. Fakat nafîle olan namazlar medâr-ı iftihârımızdır ki, insanların yükselmesine onlar vesiledir. Nafîle namazın ne kadar çok olursa, terfi-i derecâtın o kadar çok olur. Nafîle hayır hasenatın ne kadar çok olursa, yükselmen de o nisbette olur.

(*Kesebehû min tıybin*) “Kazancı da tıyb olmak şartıyla!”

Tıyb çok zordur, *helâl* kolay! Haram karıştırmazsan *helâl* olur. Fakat *tıyb* olması için *ibâdât* ü taata hiç hâlel vermemek şart! Ezan okundu mu, dükkânın kapısının önüne çekersin perdeni, camiye gidersin. Namazını vakti vaktinde cemaatle kıalarsın. Ezan okunduğu vakit çekersin perdeyi, namaz vaktidir dersin.

Camiye gitmeden evinde kılsa o da *tıyb* olmaz. Yanında cami varken camiye gitmezse, oracıkta dükkânın önünde namazı kıalarsa, bu da *tıyba* dahil değildir.

Tıyb ancak ibadeti cemaatle kılmak suretiyle olur. Bunları yapamıyorsa, bu *tıyblikten* çıkmıştır. Ama helaldir başka.

Artık içine düştüğü bir dert: Faiz denilen borç ile para alıp da hırs insanları sevk ediyor. Almazsa yanacak, batacak. Binâen aleyh ona diyor; “Şu kadar ver.” Buna diyor; “Bu kadar ver.” Faiz ne kadar olursa olsun, onu hesaplamıyor. O gün o yükün altından kurtulmaya bakıyor, o günün gün olacağına bakıyor. Bu çok fena bir günahdır. Diğer günahlarla kâbil-i kıyas değildir.

Bunun için yevm-i kıyâmette en şiddetli azabı bu faizciler görecek! En şiddetli azabı bu faiz ile iş görenler görecek! Öyle ki bunların karınları yarılacak, bağırsakları dağılacak. Bağırsakları upuzun gidecek; herkes tarafından çiğnenecek. Her sabah her akşam onlara tekrar eziyet olunacak.

Onun için biz el-hamdü lillah müslümanız. Müslümanlıktaki hususu iyi duymanızı rica ederim.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁹

إِذَا مَاتَ أَحَدُكُمْ عُرِضَ عَلَيْهِ مَقْعَدُهُ غَدْوَةً وَعَشِيًّا
إِمَّا النَّارَ وَإِمَّا الْجَنَّةَ فَيُقَالُ هَذَا مَقْعَدُكَ حَتَّى

تَبْعَثَ إِلَيْهِ

(حم.خ.ن.ه. عن ان عمر)

⁹ Buhârî, *Sahîh*, c.XX, s.174, no:6034; Neseî, *Sünen*, c.VII, s.211, no:2045; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.323, no:4260; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.50, no:5119; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.347, no:383; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.284, no:1114; Taberî, *Tühzibü'l-Asâr*, c.II, s.375, no:322; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

(*Izâ mâte ehadüküm*) “Sizden birisi öldüğü zaman, (*urida aleyhi mak’adehû, guduvven ve aşıyyâ*) o kimsenin yeri, sabah akşam kendisine gösterilir.

(*Imme’n-nâru ve imme’l-cenneti*) O kimse cehennemliktir veya cennetliktir. (*Feyukâlû: Hâzâ mak’adüke, hattâ tûb’ase ileyhi*) Ve ona denir ki: Burası senin yerindir ve Allah seni kıyamet gününde dirilttiğinde oraya erişeceksin.”

Hep bu ölüm kaşla göz arasında olduğu gibi, derelerin başına gittiyseniz görürsünüz nasıl akıyor su şar şar şar. Bu insan da böyle şar şar akıp giden güruh...

Etrafı toplu bir yere, ahirete giden bir akıntı var. Ahiretten de gelen bir akıntı var. Bir taraftan geliyor, öbür taraftan da gidiyor. Bizim de sıramızın ne zaman gelip, ne zaman gideceğimizi kimse bilmiyor. Bildirmemiş Cenâb-ı Hak ki, herkes tedbirli olsun her an için!

Mezara götürüp koyuyoruz ya; (*urida aleyhi mak’adühu*) “Birisi öldüğü vakitte, o mezara ister koy ister koyma, öldükten sonra ona ahiretteki yeri arz olunur. Ahiretteki yeri neyse, hayatında neresini kazanabildiyse, öldükten sonra orası kendisine gösterilir.

Başka bir hadis-i şerifte buyrulmuş ki:¹⁰

¹⁰ Tirmizî, *Sünen*, c.VII, s.500, no:2384; Deylemi, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.III, s.231, no:4682; Ebû Said el-Hudri RA’dan.

Taberani, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.VIII, s.271, no:8613; Ebu Hüreyre RA’dan.

القَبْرِ رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ أَوْ حُفْرَةٌ مِنْ حُفْرِ

النِّيرَانِ

(ت. عن أبي سعيد)

(*El-kabru ravdatün min riyâdî'l-cenneti, ev huftratün min huferi'n-nîrân*) “Kabir mü'minin durumuna göre ya cennet bahçelerinden bir bahçedir, veyahut cehennem çukurlarından bir çukur durumundadır.”

Günahkârsa kabir azabı vardır, kabirde azap görmeğe başlar insan. Günahkâr değilse, kabri cennet bahçesidir.

Sebebi işte orada sana yerin arz olunuyor. Bu arz iki halde oluyor: Birisi göz yumarken, göz yumarken sinema perdesi gibi bütün hayatımız gözümüzün önünden bir anda geçirilir. Orada o hayatını görünce, sevine sevine, güle güle ruhunu teslim eder.

Kötü halleri gözünün önüne gelince suratı buruşur, suratı kararır; “Eyvah, bunları ben mi yaptıydım?..” diyerek o hâliyle çekilir, gider.

Bu ikinci vaka da mezarına girdikten sonra açıkça cennetteki hâl gözünün önüne getirilir. İbadet taatte güzel müslüman, İslâm'ın emirleriyle güzel yaşamış; cennetlik, gideceği yergösterilir. Bakar:

“—Yâ Rabbi! Çok şükür el-hamdü lillâh! Bunlar benim mi?”

“—Evet, bunların hepsi senin!”

O bakınca artık, ne ölümün acısını duyar, ne o mezarın darlığını, karanlığını duyar. Cennet bahçesi gibi orası, orada durur.

Maalesef, Allah esirgesin, bir de burada dünyada iken oradaki ahiretini kazanamamış, ibadeti yok hayrı hasenatı yok, imanı da yok. Bu da gitti mi oraya, ona da arz olunur.

Neresi? Cehennemdeki yeri!

“—Ama burada çok büyük adamdı herkes itibar ediyor, elini öpüyordu...”

Aziz kardeş! Bunu geçen gün okudum da çok hoşuma gitti:

“—Efendi! Sen şeyh olmuşsun, herkes sana ‘Şeyhim!’ diyor, para etmez. Allah seni seviyor mu ona bak sen!” diyor.

Sen ağa olmuşsun, efendi olmuşsun; istersen ne olursan ol, kimsenin sana ağa demesi, bey, paşa demesi para etmez. Allah sana ne diyor bakalım, ona bak sen!

Allah kusurumuzu affetsin... Oraya girdik mi bir kere, orada bu hallerle karşı karşıya geleceğiz. Bu muhakkak. Kudret-i ilâhiyeye hudut yoktur. Kudret-i ilâhî ölçüye gelmez bir şeydir.

Sen dersin ki:

“—Ben öldüm de burada bana nereden gelecek?”

Dünyada ölümün bir arkadaşıdır uykularımız, rüyalarımız.

Uykularımızda neler neler görüyoruz.

Neyinle görüyorsun onları, gözün de kapalı kulağın da kapalı! Neler görüyorsun ama!.. Bunu sana gösteren Allah, ahirette de sana bir misal vererek diyor ki;

“—Öldükten sonra bunu sana aynen göstereceğim!”

“—İşte ben orada çürüyeceğim...”

Ne olursan ol, eczaların orada değil mi senin? Bu eczalarınla ruhun, onun şiddetini tadacak orada! Allah muhafaza...

Onun için, sabah Yâsîn-i Şerîf’i okurken bir âyete takıldık:

وَايَةٌ لَهُمُ الْأَرْضُ الْمَيِّتَةُ أَحْيَيْنَاهَا وَأَخْرَجْنَا
مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ

(يس: ٣٣)

(*Ve ayetün lehümü’l-ardu’l-meytetü ahyeynâhâ ve ahracnâ minhâ habben feminhü ye’külûne.*)
[Ölü arz onlar için mühim bir delildir. Biz ona hayat verdik ve ondan daneler çıkardık da ondan yiyip duruyorlar.] (Yâsin, 36/33)

Şu bildiğimiz dünya, bize okuttukları derslere göre güneşten kopmuş bir ateş parçası değil mi? O ateş parçası döne döne soğumuş, şimdi de dünya olmuş.

Ardu’l-meyteh diyor Cenâb-ı Hak, ölü arz...

Ateşten koptu, öldü, yandı. Ateş şimdi dibine de gidersen, o ateş diyor ki; “Ben duruyorum hâlâ burada!”

Bu ölmüş olan, yanmış, yanan bir şey ölüdür değil mi ya? Onda hâlâ yandıktan sonra hayat eseri kalmaz. Yanıp da kül olduktan sonra diyeceğimiz bu arzda, bak bugün neler oluyor? Bu çıkan envâi çeşit yeşillikler bu ölü arzdan nasıl çıkıyor bak! Niçin senin Ay’ında bu yeşillik yok. Niçin başka yıldızında o yeşillik yok, o hayat yok? Bu hayatı Allah buraya vermiş. Binâen aleyh bu koca küreyi diriltten Allah, “Ölü arzı biz dirilttik!” diyor.

O ölü arzı, bu koca küreyi diriltten Allah, seni mi diriltemeyecek, beni mi diriltemeyecek?

Aziz kardeş, mutlaka diriliş var. Eğer hayat bu ise çok yandık. Eğer ahirette hayat yoksa, biz bu dünyada çok yandık. Bunun için ahiret yoksa, inan olsun insanlar bugün az yapıyorlar. Vur vurduğun kadar, kır kırdığın kadar; ne yaparsan yap, ne olacak? Öldükten sonra bir şey yoksa, yaşamamanın çaresine bak!

Ama ahiret varsa, ki muhakkak olacaktır. Öyleyse ahirette bugünkü yaptıklarımızın hepsinin cezasını çekeceğiz, sorgusu olacak.

Onun için müslüman ne kadar zengin olursa olsun ne kadar büyük adam olursa olsun müslüman kardeşini hakir göremez.

“—Ama çok aptal, budala bir şey, sersem bir şey...”

Ne olursa olsun! Allah’ın yarattığı bir mahlûktur.

Sineğine bile dokunamazsın Allah'ın, onu da yaratan Allah'tır. Yalnız zararlılar tenzih edilmiş, zararlıları öldürmemize müsaade var. Yoksa Allah'ın mahlûklarını insan olsun, hem de dinde kardeş olsun; sonra biz de onu hakir görelim... Bu Müslümanlığa nasıl sığar?

Müslümanların şunu içerilerine yerleştirmeleri lazım:

Lâ ilâhe illallah demek kolay arkadaş. Tesbihi eline alıp binlerce defa Allah demek kolay. Binlerce defa *Lâ ilâhe illallah* demek kolay. Her şey kolay. Fakat müslüman olmak çok zor. Hakiki müslümanlıktan murad; hakiki İslâm olmaktır, çok zordur. Herkese müyesser olmaz! Çalışacaksın, ona muvaffak olursan, çok büyük bahtiyarsın.

Bu dünya Peygamber SAS için yaratılmıştır! Tüm dünya, bütün âlem, kâinat Peygamber SAS'in yüzü suyu hürmetine yaratılmıştır. Bir kişi için yaratılmıştır. O da Peygamberimiz SAS'dir.

Bugün insanlar yine bir kişi için çalışır. Bütün dünyadaki çalışmalar, icatlar, neler varsa hepsi yine bir kişi içindir. O da Peygamber Efendimiz içindir. Allah bir kişinin hürmetine bize neler veriyor. Onun için sen Allah'ın kullarına iyi gözle bak. Kendini herkesten daha ufak gör, onu daha bahtiyar gör. Onun duasını almaya bak, onu sevindirmeye bak. Yoksa onu hakir görmek müslümana yakışmaz.

Peygamber SAS Efendimiz ne güzel diyor:¹¹

بِحَسْبِ امْرِئٍ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يَحْقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ

(م. حم. ق. هب. عن أبي هريرة)

(*Bi-hasbi'mriin mine's-şerri en yahkıra ehà-hü'l-müslime*)

“Şerden o adama yeter ki, müslüman kardeşini hakir görsün.”

Bir müslüman kardeşine hakaret etmekten daha büyük şer olamaz insan için. En büyük şer, müslümanın kardeşini hakir görmesidir.

“—Ama günahkâr...”

Canım sende günah yok mu aziz kardeşim? Niçin böyle yapıyorsun?

“—Çok kabahatler yapıyor...”

Sendeki kabahatleri saysan ondaki kabahatten çok fazladır. Sen kendi kabahatini görmüyorsun; karşıdaki kişinin kabahatini, kusurunu görerekten ilzam ediyorsun, büyütüyorsun. Bu sefer onu hakir görmeye başlıyorsun! Halbuki kendini görsen aynada, baksan neler var!

¹¹ Müslim, *Sahîh*, c.XII, s.426, no:4650; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.277, no:7713; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.92, no:11276; Beyhakî, *Şuabü'l-İmân*, c.V, s.280, no:6660; Beyhakî, *Âdâb*, c.I, s.148, no:120; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.463, no:8778; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.420, no:1442; Ebû Hüreyre RA'dan.

Câmiü'l-Ehâdîs, c.XVI, s.55, no:16193; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.378, no:3158.

Allah cümlemizi affetsin... Kardeşlerimize güzel gözle bakmak, evliyâ gözüyle bakmak, Allah'ın kutuplarıdır diye bakmak vasfını ihsan eylesin...

Kendini kusurlu gör! Akıbetimizin ne olacağını hangimiz biliyor? Son nefeste nasıl gideceğimize kimin senedi var? Peygamber Efendimiz'in tebşir ettiği ahabdan değiliz ki!

O dedi ki:

“—Şu şahıslar cennetlidir.”

Biz onlardan değiliz. Onlar mübeşşer, tebşir olunmuş. Biz ahir zamanun en günahkâr kullarıyız. Ne akıbetle gideceğimizi Allah'tan başka kimse bilemez. Bizim hafızlık, hocalık, şeyhlik on para etmez. Allah'a iman ile göçebilmenin derecesi başkadır.

Ancak tıybdan yediğini dağıtabilirse bu esfeliyetten çıkar.”

İmâm-ı A'zam Hazretleri çok zenginmiş. Çok zenginmiş ama her sokağa çıktığında başka kılıkla çıkarmış. Sebebini sormuşlar:

“—Yâ imam, bu nedir?” demişler.

“—Sokaktan geçen fukarâ beni tanımasın da bir daha istesin de vereyim.” demiş.

İçerisini açarmış, içerisinde eskileri var. Üstüne yenilerini giymiş. “Fukarâ beni tanımasın da istesin de vereyim...” Biz de onun mezhebinin sahibiyiz.

i.Üç Parmakla Yemek Yemek

Deylemî ve İbnü'n-Neccâr, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹²

الأَكْلُ بِإِصْبَعٍ وَاحِدَةٍ أَكَلُ الشَّيْطَانِ وَبِاثْنَتَيْنِ
أَكَلُ الْجَبَابِرَةِ وَبِالثَّلَاثَةِ أَكَلُ الْأَنْبِيَاءِ

(الديلمى، وابن النجار عن أبي هريرة)

RE. 190/9 (*El-eklü bi-isbain vâhidetin eklü's-şeytâni, ve bi- isneyni eklü'l-cebâbireti, ve bi's-selâseti eklü'l-enbiyâi.*)

(*El-eklü bi-isbain vâhidetin eklü's-şeytâni*)
“Tek parmakla yemek şeytanın yiyiştir. (*Ve bi-isneyni eklü'l-cebâbireti*) İki parmakla yemek cebbarların yiyiştir. (*Ve bi's-selâseti eklü'l- enbiyâi*) Üç parmakla yemek ise, Peygamberlerin yiyiştir.”

Bugün bir eser okudum da çok hoşuma gitti. Yazma bir eser.

Orada diyor ki:

“—Bazı kişilerin vazifeleri, gönüllerini gözlemekten başka bir şey değildir. Bütün dertleri, kendilerinin gönüllerini gözlemektir.

¹² Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.126, no:436; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.260, no:40866; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XI, s.32, no:1018.

Gönüllerine Allah'ın rızasından başka bir şey sokmamaya çalışırlar. İbadetlerini saklı yaparlar. Cehrî ibadetten korkar, kaçarlar. Fakat gönüllerine o kadar düşkünlüdürler ki “Gönlümüze Allah'tan gayrısı girmesin!” diye en çok gayret eden onlardır.

Çünkü bu şeytan aleyhilla'ne çok lânet bir şeydir. Nefis ondan da berbattır. İkisi de insanın düşmanıdır. İnsanı nasıl aldatacaklarını da onlar kendilerinin programlandığı üzere yaparlar. Bunlarla uğraşmak kolay olmaz. Allah-u Teâlâ'nın yardımını lazım! Müslümanların da el ele vermesi lazım. Müslümanlar el ele vermedikçe, birbirlerine sarılmadıkça birbirlerini sevmedikçe, birbirleriyle tanışmadıkça olmaz.

Bakınız eski zamanda kat'iyen otel yokmuş. Her müslüman gittiği yerde, bir müslüman kardeşinin evine misafir gidermiş. Bugün bizim kitaplarımızda da öyle yazar. “Kat'iyen gittiğin yerde otele gitmeyeceksin! Gittiğin yerde bir kardeşine misafir gideceksin.” der.

Hatta okuduğum kitapta anlatılıyor: Bir zâtın Mekke-i Mükerreme'de evi varmış. Bir arkadaşı Mekke'ye ziyarete gitmiş. Kardeşine de haber göndermiş ki:

“—Ben buraya geldim, haberiniz olsun.” Kardeşi demiş ki:

“—Ben benim evime gelmeyen kardeşi tanımam! Sen gitmişin, orada otele gitmişsin! Benim evim dururken, senin otelde ne işin var?” diyor.

Kardeşler böyleymiş eskiden!

Aziz kardeş! Bugün evimize gelen misafire yedirmekten korkup kaçınıyoruz; “Ev müsait değil, şurada otel var, şuraya gidin...” filan diyerek başımızdan savmaya kalkıyoruz. Allah kusurlarımızı affetsin...

Bu sefer misafirlikte çok şeyler öğrendik. Bazı kardeşlerimin evlerine gittim. Evinin bir katını misafirhane olarak bırakmış kardeş. Gelen misafirine her şeyi tam, her şeyi tam daire. Kardeşlerini oraya alıyor, yemeğini getiriyor, yediriyor, içiriyor, yatırıyor. Banyosu vs. de içinde!

Demek daha böyle müslümanlar da var. Ama bu Müslümanlığı hepimizin yapması lazım. Hepimizin evinde hiç olmazsa bir misafir odamızın bulunması ve teşkilatının da ona göre yapılması lazım. Gelen misafir evi de rahatsız etmesin; burada yesin içsin, ihtiyaçlarını da görsün, zamanı gelince de gitsin.

İnsanların bugünkü hayatları kendilerine bir mi'yardır. Gerek camilerimizde gerek, dış hayatımızda bakarsın ki mütekebbirîn olan kimseler kendilerine hususî yer ayırmaya çalışırlar:

“—Neden sen cemaatin arasına girmiyorsun, bitli mi dolu?”

El-hamdü lillâh bit de kalmadı memlekette!
Eskiden bit vardı da, hadi bitler gelecek diye korkardın. Şimdi bit de yok. Camilerimizden temiz yer yok... Senin gittiğin gazinolar ve sâir

yerler temiz yerler mi? Havası da bozuk, her çeşit şey de var orada! Burada hava da temiz, yer de temiz; hepsi de temiz.

Binâen aleyh hususî yer ayırıyorsa kendine, o kendindeki kibrin alâmetidir. Nasıl tek parmağıyla yemek kibrin alâmeti; teklik arayan, ayrılık yapan insanların da kibirlerinin alâmeti olur, demektir.

j.Hizmetçiyle Yemek Yemek

Deylemî, Hz. Ümm-ü Seleme RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹³

الأَكْلُ مَعَ الْخَادِمِ مِنَ التَّوَّاضِعِ فَمَنْ أَكَلَ مَعَهُ
اشْتَاقَتْ إِلَيْهِ الْجَنَّةُ

(أبو الفضل جعفر بن محمد بن جعفر، والديلمي عن أم سلمة)

RE. 190/10 (*El-eklü mea'l-hàdim mine't-tevâdu'*, *femen ekele meahû, iştâkat ileyhi'l-cenneti.*)

(*El-eklü mea'l-hàdim mine't-tevâdu'*) “Hizmetkâr ile yemek yemek, alçak gönüllülüğün alâmetidir.” Müslüman kibri olmayan bir insandır. Hizmetçisini çağırır, “Gel beraber yiyelim!” der. Ama kibirli olursa, “Sen git ötede ye!” der.

¹³ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.126, no:438; Hz. Ümm-ü Seleme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.82, no:25069; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XI, s.33, mo:10183.

(Femen ekele meahû) “Kim hizmetçisiyle yemek yerse, alçak gönüllük yaparsa, onunla beraber sofraya oturursa; (iştâkat ileyhi'l-cenneti) cennet o adama müştak olur, âşık olur.”

“—Sen ne iyi adamsın, bak Allah'ın verdiği servete karşı gururlanmıyorsun, kibirlenmiyorsun; uşağını almışsın karşına, onunla beraber yemek yiyorsun!” der.

Rasûlüllah SAS, “Cennet ona âşık olur.” diyor. Bu, her gün muhtaç olduğumuz durumdur.

k. İmamın Hatası ve Sevabı

Taberânî ve Bâverdî, Ebû Şüreyh el-Adevî RA'dan rivayet

etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁴

الإِمَامُ جُنَّةٌ فَإِنْ أَتَمَّ فَلَكُمْ وَلَهُ وَإِنْ نَقَصَ فَعَلَيْهِ
النُّقْصَانُ وَلَكُمْ التَّمَامُ

(الباوردى، طب. عن أبى شريح العدوى)

RE. 190/11 (*El-imâmü cünnetün, fein etemme feleküm ve lehû; ve in nekasa, fealeyhi'n-nuksânü, ve lekümü't-temâmü.*)

¹⁴ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.188, no:490; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.V, s.177, no:1823; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.120, no:408; Ebû Şüreyh el-Adevî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.592, no:20408; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XI, s.34, no:10190.

(*El-imâmü cünnetün*) “İmam kalkandır. (*fein etemme feleküm ve lehû*) Tamam yaparsa, hem kendi lehine, hem sizin lehinize. (*Ve in nekasa, fealeyhi'n-nuksânü, ve lekümü't-temâmü*) Noksan yaparsa sizin için yine tamamdır; noksanlık kendisine aittir.”

Namaz kıldırın imam bizim önümüzde, bizim emin olduğumuz bir adamdır. Namazımızı ona emanet ediyoruz.

O adam bize güzel namaz kıldırıldı. Kur'an'ı güzel okudu. Rükûu güzel yaptı. Secdesini güzel yaptı. Erkânı güzel, abdesti güzel, taati güzel... İmama da, cemaate de aynı sevap verilir.

İmam eksiklik yaptı. Okumasında eksik oldu, kıraatinde eksik oldu. Abdestinde belki eksiklik vardı. Rükûunda, secdesinde eksiklik yaptı, eksiklik var. Noksan imama aittir. Sizin namazlarınız tamamdır.

Bu İmâm-ı Şâfiî'nin içtihadı. Bir sonraki derste de İmâm-ı Âzam'ın içtihadını anlatacak.

Cemaatler birbirine bağlanmıştır. İmamınki tamamsa cemaatin de tamamdır. İmamınki noksansa cemaatinki de nokсандır. İkisi de mezhep sahibidir. İkisi de haktır.

Allah kusurlarımızı affetsin...

Tevfikât-ı samedâniyyesine mazhar eylesin...

Dünyada ahirette hakiki müslüman olarak yaşayabilmek devlet ü şerefine Cenâb-ı Hak cümlemizi nâil eylesin... Son nefeste “*Lâ ilâhe illa’llah, Muhammedün rasûlü’llah*”ı ihlâsla söyleyerek ahirete göçen kullarının zümresine ilhak eylesin...

Yardımlarınız için bir şey söylemeyi uygun görmem, çünkü önünüzdeki inşaat size söyleyeceğini söylemektedir.

Li’llâhi’l-fâtihah!

Mehmet Zahid Kotku

İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİ’ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

